

יִתֵּן אֲדֹנָי הוּא לְכֶם אֹת הַנֵּה הָעֵלְמָה הָרָה
וְיִלְדֵת בֶּן וְקָרָאת שְׁמוֹ עֲמֹנוּ אֵל:

יְשַׁעְיָהוּ
7:14

Lutherläsaren 79

INNEHÅLL

LEDAREN. *Det nya förbundet - Jesu Kristi testamente.*

Av Kristian Norrback..... 3

MARIE BEBÅDELEDAG.

Herrens tjänarinna. Luk. 1:26-38.

Av Samuel Erikson..... 13

LUTHER OM MARIE BEBÅDELSE.

Texten utvald och översatt av Kristian Norrback..... 19

SAMTIDEN UNDER LUPPEN. Analys av kyrkliga företeelser i vår samtid. Kommentarer av.....

Boris Sandberg, *Evangeliskt forum 2016*..... 23

Otto Granlund, *Anglikansk kyrka blir luthersk?*..... 28

LUTHER OM JOH. 3:1-15.

Texten utvald av Markus Saarinen..... 31

REDAKTIONSROUTAN..... 35

LUTHER OM LUK. 9:28-36, på Kristi förklaringsdag.

Texten utvald av Markus Saarinen..... Bakpärmen

PÄRMBILDENS HEBREISKA BIBELTEXT PÅ SVENSKA: "**Därför ska Herren själv ge er ett tecken: Se, jungfrun ska bli havande och föda en son och hon ska ge honom namnet Immanuel**" (Jes. 7:14).

Pärmen grafiskt formgiven av Markus Saarinen.

LUTHERLÄSAREN

NR 79 – MARS 2016

Det nya förbundet - Jesu Kristi testamente

Av Kristian Norrback

"För att bereda åt sig ett välbehagligt, skönt folk, som endräktigt binds samman inbördes genom kärleken, avskaffade Kristus hela Mose lag. Och för att inte ge någon orsak i fortsättningen för sekterna och uppdelningen, instiftade han inte mer än ett sätt eller en lag för hela sitt folk: den heliga Nattvarden (Messe). Också dopet är ett yttre bruk, men det sker endast en gång och är inte en övning för hela livet som Nattvarden.

Från och med nu finns det inget annat yttre sätt att tjäna Gud än Nattvarden. Där den brukas där är den rätta gudstjänsten, fastän där inte skulle finnas annat sjungande, orglar, ringande, kläder, utsmyckning och gester. Allt sådant är ju tillägg uttänkta av människor. Då Kristus själv första gången instiftade det här sakramentet och firade Nattvard, då var ingen tonsur, mässhake, inget sjungande, inget prål, utan endast tacksägelse till Gud och bruk av sakramentet. Och apostlarna och alla kristna höll sig en lång tid till samma enkelhet, tills en mängd tillägg och olika sätt trängde in och romarna började fira mässa på ett sätt och grekerna på ett annat, tills vi nu slutligen kommit därhän att huvudsaken i Nattvarden är okänd, och ingenting utöver människornas tillägg finns i firandet.”

Så skriver Luther i inledningen till *”Predikan om Det nya förbundet, det är den heliga Nattvarden”* från 1520. Översättningen ger ett visst huvudbry: 1) Luther utgår från Instiftelseordens **”Denna kalk är det nya förbundet”**... och använder genomgående ordet *”Testament”* (enligt den latinska bibeltexten), men *”det nya testamentet”* för ju tankarna till Bibelns andra del. 2) Luther använder också genomgående ordet *Messe*, *”mässa”*, vi har här använt *”Nattvarden”* när det handlar om innehållet, och *”mässan”* när det handlar om liturgin. Det är en provisorisk översättning. Luthers predikan är mycket lång, men huvudpunkterna är tydliga: *Grunden för Nattvarden finns i Instiftelseorden i evangelierna, ”det nya förbundet (testamentet)”*. *Nattvardens innebörd som Guds gåva till oss har skymts av föreställningen om vårt offer till*

¹ St. Louis XIX, 1036–1067.

Gud. Detta behöver göras möjligast klart. Tron på Guds tillsägelse om nåd är det centrala.

I. Nattvarden (mässan) är Det nya förbundet eller Kristi testamente

”Om vi vill fira och förstå Nattvarden rätt, så måste vi lämna bort allt som drar till sig ögonen och sinnena: kläder, ljud, sång, prydnad, bön, bärande, upphöjande, läggande, och vad det kan vara som förekommer i mässan, tills vi får syn på och noga begrundar Kristi ord, som han instiftade och förrättade Nattvarden med, och befallde oss att bruka. I dem ligger hela Nattvarden, dess väsen, verkan, nytta och frukt, och utan dem mottar vi ingenting av Nattvarden – nämligen orden:

”Tag och ät. Detta är min kropp som blir utgiven för er. Tag och drick alla av den. Denna bägare är det nya och eviga förbundet genom mitt blod som blir utgjutet för er och för många till syndernas förlåtelse.”

”[den liturgiska lydelsen i mässan; inte ordagrant ur Matt. 26, eller Mark. 14, eller Luk. 22]

”De här orden måste varje kristen ha för ögonen i Nattvarden, och hålla sig till dem som Nattvardens huvudsak. I dem ligger också den rätta goda beredelsen till Nattvarden, som vi ska se.” ”När människan har att göra med Gud och mottar något av honom, så måste det gå till så, inte att människan inleder och lägger den första stenen, utan Gud ensam, utan någon människans anhållan och begäran, måste förekomma och tilltala

henne. Detta Guds ord är det första, grunden, klippan, på vilken sedan alla människans gärningar, ord och tankar bygger. Människan har att tacksamt motta ordet och troget tro på Guds tillsägelse, och inte tvivla på att det är och sker så som Gud säger. Denna tillit och tro är begynnelsen, medlet och slutet av alla gärningar och rättfärdighet. Eftersom hon ger Gud den äran att hon håller och bekänner honom för sannfärdig, gör hon honom till en nådig Gud, som omvänt bekänner och håller henne för sannfärdig. Det är alltså omöjligt att en människa med sitt förnuft och sin förmåga och sina gärningar skulle stiga upp till himmelen för att förekomma Gud och göra honom nådig, utan Gud måste komma före alla gärningar och tankar och göra ett klart uttalat tilltal med ord, som människan sedan kan gripa om och hålla fast med en rätt, fast tro. Sedan följer den Helige Ande, som ges henne för trons skull.”

Här står Luthers lära om sakramenten, som är i sträng mening nådemedel, och överhuvudtaget Luthers teologi om människan inför Gud: initiativet måste vara Guds, tilltalet Guds, varpå tron griper om Guds tillsägelse om nåd. Det gäller om Nattvarden, och överhuvudtaget om människans rättfärdiggörelse.

”I Nya Testamentet har Kristus på samma sätt gett en tillsägelse eller löfte, som vi ska tro på och så bli fromma och saliga. Det är de nämnda orden Kristus säger: **Denna kalk är det nya förbundet** [*das ist der Kelch des neuen Testaments*]. Dem ska vi se närmare på nu.”

”Ett testamente är inte vilket löfte som helst, utan den sista oåterkalleliga viljan hos den som ska dö, genom vilken han lämnar kvar sin egendom och bestämmer och förordnar vem han vill överlåta den åt. Alltså, som St. Paulus säger i Hebr. 9:16f: **Där det finns ett testamente måste man visa att den som har upprättat det är död. Först vid hans död blir testamentet giltigt, för det träder inte i kraft så länge han lever.**

Andra löften, som görs i livet kan möta hinder eller återkallas, därför kallas de inte heller testamente. Därför, när Skriften genom profeterna hänvisar till ”Guds testamente”, så har profeterna genom det ordet förstått att Gud skulle bli människa, dö och uppstå, för att uppfylla och bekräfta sitt ord, där han utlovar ett sådant testamente. Ska han upprätta ett testamente, som han lovar, måste han dö. Ska han dö, måste han vare en människa. Alltså är det lilla ordet ”testamente” en kort sammanfattning av allt Guds under och nåd, uppfyllt genom Kristus.”

”Vad är nu detta testamente, eller vad skänks oss i det av Kristus? I sanning en evig, stor och utesäglig skatt, 'alla synders förlåtelse' som orden klart säger: **Denna kalk är det nya förbundet i mitt blod, utgjutet för många till syndernas förlåtelse.** Han liksom säger: Se hit, människa, jag tillsäger dig, och utdelar åt dig med dessa ord alla dina synders förlåtelse och det eviga livet. Och för att du ska vara viss och veta, att det löftet förblir oåterkalleligt för dig, så vill jag dö och ge min kropp och mitt blod för det, och lämna bådadera efter mig åt dig som tecken och sigill, genom vilka du ska

minnas mig, som han säger: **Så ofta ni dricker den, gör det till minne av mig.**”

II. Nattvarden är inte vårt offer till Gud (hur blev det så?)

”Eftersom nästan hela världen har gjort Nattvarden (mässan) till offer, som de offerar åt Gud, vilket utan tvivel är det tredje och värsta missbruket [efter att skymma instiftelseorden, och göra en god gärning av sakramentet], så måste vi här noga skilja på vad vi offerar och inte offerar.”

Luthers evangeliska upptäckt sker ju mitt i den kyrka han fötts i och levt i. Kontrasten är stark till det religiösa livet han ser omkring sig. Här för Luther ett kyrkohistoriskt (liturgihistoriskt) resonemang om hur kyrkan hamnat där den hamnat på 1500-talet. Det är intressant för liknande resonemang förs när gudstjänstböcker och handledningar kommer till idag.

”Utan tvivel har ordet 'offer' kommit in i Nattvarden (mässan) och stannat kvar, därav att på apostlarnas tid, då en del gammaltestamentliga bruk levde kvar, brukade de kristna samla ihop mat, pengar och förnödenheter och delade ut dem till behövande vid sidan av mässan, som vi läser i Apg. 4:34f: **Ingen av dem led någon brist, för alla som hade mark eller hus sålde sådant som de ägde och bar fram betalningen för det som sålts och lade ner det vid apostlarnas fötter. Och man delade ut åt var och en efter hans behov.**”

”Och den heliga aposteln Paulus lär ju att man ska välsigna all mat och vad vi behöver med bön och Guds ord, och tacka Gud [Rom. 14:6, 1 Kor. 10:30]. Därifrån kommer bordsböerna *Benedicte* och *Gratias*. Och i Gamla testamentet var bruket att när man tackade Gud för hans gåvor, så lyfte man upp dem med händerna, som det står i Mose lag [2 Mos. 29:28, 4 Mos. 15:19f; 'viftoffer']. Därför har också apostlarna lyft upp och tackat Gud och välsignat med Guds ord det som de kristna samlade in. Också Kristus själv lyfte upp kalken, tackade Gud, drack och gav de andra, före han instiftade sakramentet och testamentet, som St. Lukas skriver.” [varken Luk. 22 vers 17 (före måltiden) eller 20 (efter måltiden), eller Matt. 26, eller Mark. 14 säger att kalken 'lyftes'! Möjligen tänker Luther på en liturgisk formulering i mässan.]

”Från detta bruk finns det kvar tre kännetecken: 1. Att den första och sista bönen i mässan kallas kollektbön, det vill säga insamling [kollekt], vilket vittnar om att de böerna läst som en *Benedicte* eller *Gratias* (bordsbön) över de insamlade livsmedlen, för att välsigna dem och tacka Gud enligt St. Paulus lära. 2. Att folket efter evangeliet går till offret, varav sången som man sjunger då kallas *offertorium*, det vill säga ”offer”. 3. Att prästen lyfter upp de icke-välsignade oblaterna [*hostiorna*] på patenen och offerar dem till Gud, just då man sjunger offertoriet och folket offerar, vilket visar att vi inte offerar sakramentet till Gud, utan endast kollekten och offret av insamlade livsmedel och förnödenheter, så att Gud får tack och de välsignas för utdelande till behövande.”

Man kan tycka att allt det här är "liturgiska detaljer", men sådant verkar Luther ha tänkt igenom, också i en predikan som den här, som möjligast tydligt betonar Nattvardens enkelhet, och riktningen *från* Gud, *till* oss. Den här detaljen, med upplyftandet av oblaterna *före* konsekrationen, är bra att ha klart för sig när det längre fram blir fråga om *elevationen*, upplyftandet av det *välsignade* brödet och vinet.

III. En rätt innebörd av "offret" i Nattvarden

Efter att ha skilt den historiska liturgins formuleringar om vårt offer från läran om Kristi nådestillsägelse i Nattvarden "så långt som himlen är från jorden", övergår Luther till att förklara en god innebörd av vårt "offer" till Gud.

"Frågar du nu, vad blir kvar i mässan som gör att den kan kallas offer, eftersom ordet nämns så många gånger i mässan? Svar: Ingenting, säger jag. Alldeles tvärtom måste vi låta Nattvarden förbli ett sakrament och testamente, som inte är och inte kan vara ett offer, lika litet som de andra sakramenten, dop, konfirmation, bot, smörjelse osv. Annars förlorar vi evangeliet, Kristus, trösten och all Guds nåd. Därför måste vi skilja Nattvarden helt och hållet från bönerna och ceremonierna, som de heliga fäderna lagt till, och skilja dem från varandra så långt som himlen från jorden, så att Nattvarden förblir egentligen ingenting annat än testamentet och sakramentet innefattade i Kristi ord."

"Därför ska vi vara noga uppmärksamma på ordet 'offer' så att vi inte vågar mena att vi ger Gud något i sakramentet, då han i stället ger oss allt. Vi ska offra andligt, eftersom de materiella offren har upphört och bli-

vit kyrkor, kloster och sjukhus. Vad ska vi då offra? Oss själva och allt vi har, med flitig bön, vi ber ju **Ske din vilja, såsom i himmelen ock på jorden**. Härmed ska vi överlämna oss till Guds vilja, så att han gör med oss och av oss vad han vill enligt sitt gudomliga behag, och därtill offra honom tack och lov av allt hjärta för hans ousägligt ljuva nåd och barmhärtighet som han tillsagt och skänkt oss i detta sakrament. Och även om ett sådant offer ges, och skall ges, också utanför mässan, eftersom det inte hör nödvändigt eller väsentligt till mässan, så är det ändå härligare, mer motiverat, starkare och skönare att göra det tillsammans med andra i gudstjänsten, där den ena väcker, drar och uppmuntrar den andra, så att det tränger starkt till Gud och utan tvivel när vad det vill.”

**LUTHERLÄSARNA R.F. inbjuder till
årsmöte i Lappfjärds
församlingshem den 15 maj 2016,
Pingstdagen och De stupades dag.**

**HÖGMÄSSA i Lappfjärds kyrksal kl. 10.
Predikant och liturg, kaplan *Markus
Saarinen*.**

EFTER HÖGMÄSSAN samlas vi i *församlingshemmet*, där vi får nåt att äta och dricka (fri avgift). Därefter hålls en bibelutläggning genom Saarinen, varefter föreningen håller sitt årsmöte. Vid ett bokbord kan man köpa god kristen litteratur.

Kristi kors

KRISTI KORS, DU NÅDENS HELGA TECKEN!

För oss du restes,
På dig dog vår Gud.
Där han övervunnit Satan, dödat döden,
Uti Jesus också slukat synden,
Och i himmelskt kött och blod stått upp!

KRISTI BLOD, DU LIVETS HELGA KÄLLA!

För oss du utgöts,
Skänker rening än.
Du i dopet renat oss och gjort oss sälla.
Friska vatten skall ur oss framvälla.
Så du lovar dem som tror på dig!

KRISTI KROPP, DIG, LIVETS BRÖD, VI TILLBER!

För oss du utgavs,
Du vår sanna mat.
Kristi kött i helga nattvarden vi äter,
Även Kristi helga blod vi dricker,
Och vi minns vad Jesus gjort för oss!

KRISTI BRUD, DU HERRENS HELGA BONING!

Av världen jagad,
Trygg dock i din Gud.
Hämta kraft ifrån din Herres undervisning,
Ät dig mätt vid Kristi rika bjudning.
Gud dig bär till himlens bröllofsfest!

Text: Markus Saarinen

Melodi: Juhani Martikainen,

2015

Marie bebådelsedag

Herrens tjänarinna

Av Samuel Erikson

Jden sjätte månaden blev ängeln Gabriel sänd av Gud till en jungfru i staden Nasaret i Galileen. Hon var trolovad med en man som hette Josef och som var av Davids släkt, och jungfruns namn var Maria. Ängeln kom in till henne och sade: "Gläd dig, du som fått nåd! Herren är med dig." Men hon blev förskräckt av hans ord och undrade vad denna hälsning kunde betyda. Då sade ängeln till henne: "Var inte rädd, Maria! Du har funnit nåd hos Gud. Du ska bli havande och föda en son, och du ska ge honom namnet Jesus. Han ska bli stor och kallas den Högstes Son, och Herren Gud ska ge honom hans

fader Davids tron. Han ska vara konung över Jakobs hus för evigt, och hans rike ska aldrig ta slut." Då sade Maria till ängeln: "Hur ska detta ske? Jag har ju inte haft någon man." Ängeln svarade henne: "Den helige Ande ska komma över dig, och den Högstes kraft ska vila över dig. Därför ska barnet som föds kallas heligt och Guds Son. Och din släkting Elisabet är också havande med en son på sin ålderdom. Hon som kallades ofruktsam är nu i sjätte månaden, för ingenting är omöjligt för Gud." Maria sade: "Jag är Herrens tjänarinna. Låt det ske med mig som du har sagt." Och ängeln lämnade henne (Luk. 1:26-38).

Jungfru Maria är en av Nya Testamentets många fascinerande karaktärer. Ändå måste vi medge att hon har en särställning. Hon kallas ju med rätta gudaföderska!

Emellertid finns det olika uppfattningar om Jungfru Maria. En del säger att hon är syndfri, andra att hon är ett perfekt exempel, andra åter att hon inte är något speciellt. Så vad säger evangelisten Lukas om denna Maria?

Det kan vara intressant att notera att Sakarias och Elisabeth (Johannes döparens föräldrar) kallas för **”rättfärdiga inför Gud”** och att de **”levde fläckfritt efter Herrens alla bud och föreskrifter”** (Luk. 1:6). Om Maria står det ingenting annat än att hon var trolovad med Josef. Alltså får hon inga storslagna titlar av Lukas. Trots detta måste vi ändå notera att hennes handlande på allt sätt är föredömligt! Hon säger sig också vara Herrens tjänarinna.

Besök från Gud

Ängeln Gabriel blev utsänd av Gud till Maria och kom med ett budskap till henne. I Nya testamentet, speciellt

Lukas evangelium, är änglar alltid budbärare (från grekiskans *angelos* = budbärare, sändebud) på Guds vägnar. I allmänhet är det dessutom goda nyheter de kommer med, det handlar ofta om nåd eller hjälp (Luk. 1:11-20, 1:28-37, 2:9-14).

Också vi kan få besök av Gud på olika sätt. Alla gånger är det inte konkreta ord eller änglabesök som för Maria, utan istället är det ofta frågan om alldagliga saker som solsken eller regn. Gud har skapat världen och i enlighet med Luthers lilla katekes uppehåller han den också (se förklaringen till första trosartikeln). Därför är det alltjämt sant som Job säger: **”Herren gav och Herren tog”** (Job 1:21). Kanske har du nyligen förlorat en nära vän, förlorat arbetet? Eller också mer glädjande har du nyss fått barn eller nya vänner? Allt detta är från Gud och en orsak att tacka för, hur svårt det än kan vara.

Maria ger oss en påminnelse om hur vi bör ta emot dessa budskap från Gud; **"Jag är Herrens tjänarinna. Låt det ske med mig som du har sagt"**. Inte sällan har vi svårt att förstå Guds vägar. Säkert hade också Maria sina betänkligheter när ängeln Gabriel kommer på besök. Men änglarnas första ord är alltjämt de samma: *"Var inte rädd"*.

För den som får besök av Gud blir oundvikligen osäker och oroad. Ingenting i världen är säkert, och speciellt idag tycker många att framtiden är oviss. Så var det för Abram (1 Mos. 12), så var det för Mose (2 Mos. 3) och så var det för lärjungarna (ex. Mark. 3:17). Alla fick de förtrösta på Gud och hans ledning, ingen kunde veta något säkert om det som skulle komma.

Så är det också för oss. Gud besöker oss i sitt ord, och där kallar han oss till gemenskap med honom i alla

livets skiften. **"Jag uppmanar er därför, jag som är en fånge i Herren, att leva värdigt den kallelse ni har fått"** (Ef. 4:1). Oberoende av vad du har blivit kallad till är Herrens ord de samma: **"Var inte rädd!"** Varje mor, bonde, ingenjör, studerande, kanslist, bagare, sjukskötare och präst får samma ord på vägen: **"Var inte rädd!"** Därför får vi säga med Job: **"Lovat vare Herrens namn!"** (Job. 1:21) Både när han ger och när han tar. Allting verkar till vårt bästa, även när vi absolut inte förstår det.

"De blinda skall jag leda på en väg som de inte känner, på okända stigar skall jag föra dem fram. Jag skall göra mörkret framför dem till ljus och det som är ojämnt till jämn mark. Detta är vad jag skall göra, och jag skall inte överge dem" (Jes. 42:16). Alla dessa löften förtröstade Maria på.

Maria är jungfru och moder

Tillsammans med hennes stora förtröstan på Gud är Maria en förebild på framför allt två sätt. Hon är nämligen jungfru och moder. Och i vår tid behövs hennes föredöme mer än någonsin!

Vi behöver inte leta länge innan vi inser vilken upphöjd plats sex har fått i vårt samhälle. Sex är i all reklam, alla filmer och rentav böcker, och internet kryllar av det. Detta är otukt och fördöms hårt på många av Bibelns blad.

Jungfru Maria visar på en annan väg. Det namn som kyrkan gett henne vittnar om detta; hon är en jungfru. Därför blir hon så förvånad över ängelns budskap till henne. "Ingen man har rört mig", blir hennes svar.

Begären får inte ta över för den kristna människan! Maria är ett stort föredöme för alla världens kvinnor att inte begå otukt utan ta vara på sig själva och göra sitt yttersta

för att kontrollera lustarna. Hennes föredöme gäller givetvis också ges alla män. **"Så förmanar jag nu er, bröder, vid Guds barmhärtighet, att frambära era kroppar som ett levande och heligt offer som behagar Gud - er andliga gudstjänst"** (Rom. 12:1).

Märkligt nog blir denna jungfru en moder. Budskapet från Gud är att hon skall bära nytt liv i sitt sköte för att sedan föda och fostra. En hederksam kallelse som tyvärr ofta hålls i vanära.

Men Gud ser det som den största välsignelse. **"Se, barn är en HERRENS gåva, livsfrukt en lön"** (Ps. 127:3). Gud säger vidare: **"Var frukt-samma och föröka er och uppfyll jorden"** (1 Mos. 1:28).

Livet självt fortsätter igenom kärlek. Ja, igenom samma kärlek som Gud har. Samma kärlek som i begynnelsen skapade människan till Guds avbild.

Marias föredöme behövs idag!

Konungen över Jakobs hus

Var är Davids tron? De flesta av oss tycker troligen att det är irrelevant vem som sitter på den, och det låter mest som en symbolisk plats. Så är det inte för evangelisten Lukas.

Vid domartiden, när Israels folk håller på att göra sig hemmastadda i Kanans land upplever folket en tid av oordning och kaos. **”På den tiden fanns det ingen konung i Israel. Var och en gjorde vad han själv ansåg vara rätt”** (Dom. 17:3). Gud låter domare träda fram bland folket som – sina dåliga exempel till trots – verkligen räddar Israel från dess fiender gång på gång.

Herren Gud är den rätte konungen över Israel, men efter att Israels folk till slut har intagit sitt land vill de utnämna en egen konung (1

Sam. 8:6-7). Så gör de också och Saul blir Israels förste konung. Men Herrens Ande viker från Saul (1 Sam. 16:14) och David blir så konung efter en tid. Då ger Gud ett storslaget löfte åt David: **”När din tid är ute och du vilar hos dina fäder, skall jag efter dig upphöja den avkomling som skall utgå ur ditt liv, och jag skall befästa hans konungadöme. Han skall bygga ett hus åt mitt namn, och jag skall befästa hans konungatron för evigt”** (2 Sam. 7:12-13).

Evangelisten Matteus inleder sitt evangelium med en noggrann släkttavla som konstaterar att Jesus är Davids ättling. Redan detta konstaterande betyder oerhört mycket. Jesu konungadöme skall alltså vara evigt, och han skall bygga ett nytt hus åt Gud. Och när Jesus rensar templet (Joh. 2:13-22) säger han att han skall resa upp ett nytt tempel på tre dagar. Han talar om sin kropp, som ger

evigt liv (Joh. 6:54). Den heliga nattvarden bygger upp det nya templet – kyrkan. Därför är det sanna gudsfolket den kyrka som lever av Jesu ord och hans kropp och blod och i dopets nåd. Det sanna gudsfolket är det som har Jesus Kristus, Davids son, som konung och herre! Israels långa väntan på räddningen och Davids son är över i och med Jesus. Den fromme Sakarias blir utom sig av glädje när han inser att Gud har verkat: **”Han har rest för oss frälsningens horn i sin tjänare Davids hus, så som han för länge sedan lovat genom sina heliga profeters mun”** (Luk. 1:69-70).

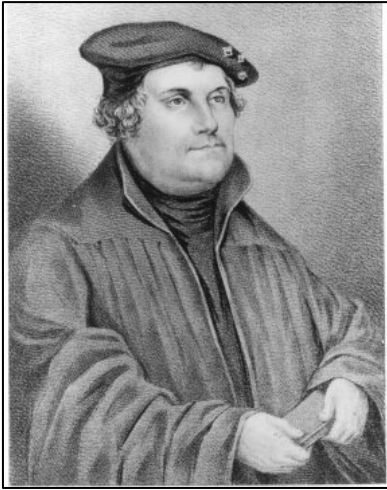
Davids son räddar sitt folk – det är var och en som tror (Joh. 3:16) – från döden genom att själv villigt gå i döden. När Jesus Kristus hänger på korset låter Pilatus göra ett anslag med fyra berömda ord, som är fyra av de allra viktigaste orden i mänsklig-

hetens historia; INRI (*Iesus Nazarenus, rex Iudaeorum*) pryder krucifixen runt om i vårt land och vår värld. Det betyder **”Jesus från Nasaret, judarnas konung”** (Joh. 19:19).

Äntligen har judarna fått sin länge efterlängtade konung! Gud själv har intagit tronen som verkligen är hans och världen har fått en stor konung! Det är allttjämt sant som kyrkan bekänner i den Nicaenska trosbekännelsen, nämligen att Jesus skall ”återvända i härlighet för att döma levande och döda,” och att hans ”välde aldrig skall ta slut.”

Amen. Halleluja!

1:14 "Ordet blev kött." Summa: det är Guds Sons människoblivandes dag. Idag skedde det förnämsta huvudundret av alla under: den gudomliga och mänskliga naturen förenades i en person, och oändlig Gud blev en ändlig människa. Saken kan fattas av tron, men är outtalbar i ord och tankar, ja, ett hinder och en irritation för alla visa.

Marie bebådelsedag¹

Av Martin Luther

[1] Den här dagen förtjänar verkligen att firas som helg eftersom det är den första uppenbarelse av den kommande och närvarande Kristus. Den kunde också hellre kallas "Kristi avlelse" än "Marie bebådelse", det heter ju i Trosbekännelsen "avlade av den Helige Ande", och i Joh.

[2] Nu går vi igenom berättelsen, hur en ängel utrustas av Gud med gudomlig auktoritet i det högsta rådet i himmelen; säkert följs han av många andra änglar; den härligheten och majestätet är visserligen osynlig – vem kan fatta den med tanken? Därefter hålls denna härlighetens prakt dold, och sänds till den fattigaste lilla jungfrun i den minsta orten hos det mest föraktade folket av jordens kungar. Lukas målar vidare bilden av allt som hör till rikt och effektivt.

¹ *St. Louis XII, 1880–83 (Kyrkopostillan, episteldelen).*

[3] Huvudstället är i varje fall där ängeln beskriver Sonen som ska födas, hur han med mäktiga ord slår fast att denne Son på samma gång är sann människa och sann Gud. Att han är sann människa bevisar han för det första med orden: Du ska bli havande – och närmare bestämt – i ditt liv (vers 31).² Så kan ingen förstå

det som en andlig avlelse och graviditet, utan som när en kvinna på naturligt sätt blir

havande, alltså inte i sinnet eller själen, utan i kroppen, det vill säga i det kvinnliga organ där människor brukar avlas. För det andra då han säger: Du ska föda en son, eftersom en avlelse i tanken inte ger några kroppsliga barn, son eller dotter.

²Transskriberat från grekiska: *syllämpsā en gastri*; på latin i Vulgata: *conciplies in utero*; Lutherbibeln 1545: **Du wirst schwanger werden im Leibe**; de svenska översättningarna (1917, Folkbibeln) använder ett annat uttryck: Du ska bli havande.

Men nu menas en verklig son och ett verkligt kroppsligt barn. För det tredje: du ska ge honom namnet Jesus, eftersom namnet är en egen-skap hos personen, vilket bevisar att födelsen är mänsklig, på samma sätt som hos alla människor. För det

fjärde, eftersom David kallas fader (vers 32), så är sonen en sann människa, annars kunde han inte kallas Davids son. Varken en ängel eller ande kunde kallas Människo-son.

[4] Att han är sann Gud framgår för det första av att ängeln säger: Han ska kallas den Högstes Son (vers 32). Även om förvänt folk kan förvränga och skymfa det här, så kallas i Skriften ingen person enskilt för Guds Son, utom denne enda. De heliga tillsammans kan kallas Guds söner, och i 2 Mos. 4:23 står det: Släpp min son, det vill säga "mitt folk", men till ingen enskilt sägs Du är min Son – utom till denne ende.

[5] För det andra framgår det av att denna person mottar ett evigt rike (vers 33). Det kan omöjligt ges till någon som är endast en människa, eftersom det tillkommer endast Gud att vara konung

utan slut. Det kan inte vara i tiden, eftersom vi ser att ingen kung regerar hundra år, för att inte tala om att vara kung utan slut, alla är dödliga. Denna konung måste var evig och odödlig, och hans rike ett annat än världens. Och samtidigt måste han vara dödlig eftersom han är människa och Davids son. Alltså blir han en underbar konung, som är både dödlig och odödlig på samma gång. Vem får det att gå ihop? Han dör alltså som människa och lever som Gud, och döden sväljs av livet, och Guds odödlighet slukar människans dödlighet. Och av det följer att det finns ett liv efter detta, och att denne Konung, som är en människa, gör och verkar detta, för att människorna genom honom ska dras från döden till livet. O, vem tror det! Vem ger akt på det! Vem förundras över det! Vi går förbi det, som stumma och blinda.

[6] Den sista delen bekräftar allt detta, då Jungfrun frågar hur hon kan föda en son utan någon man. Det är som om hon frågar: Hur kan jag bli fysiskt havande utan någon man, som du säger, jag har ju inte haft någon man. Detta är sagt för att vi ska veta att modern är jungfru och hennes livsfrukt ändå en verklig son. För att ingen ska tro att det är ett spökeri eller tom inbillning eller en bortbyting förklarar ängeln med vem hon ska bli havande, inte någon man, utan Skaparen själv och den Helige Ande, som har skapat allt från intet och ständigt gör levande. Den som gör allt av intet kan också skapa en Son i Jungfruns kropp. Det betyder att avla av den Helige Ande och bli havande.

1. Jesus Kristus, min Frälsare: / Du led och dog, / För mig det var. / I ditt blod du mig renat har!

2. Jesus Kristus, du herde god: / Du skänkt mig liv / I dop och ord. / Så du samlat mig till din hjord!

3. Jesus Kristus, du låga stor: / Du kom till mig, / I mig du bor. / I mitt hjärta du tänt din tro!

4. Jesus Kristus, du klara sol: / Förjaga natt, / Lys upp min väg. / Till din himmel styr du mitt steg!

5. Kristi kyrka, du Herrens folk: / Höj lov åt Gud! / Höj lov åt Krist'! / I hans himmel vi bor till sist!

Text: Markus Saarinen

Melodi: Juhani Martikainen,

2015

Samtiden under luppen

Evangeliskt forum 2016

Av Boris Sandberg

Svenska Lutherska Evangeliföreningen (SLEF) ordnar varje år i början på året ett tillfälle när man granskar verksamheten och funderar på framtiden. Årets Evangeliskt Forum var unikt på det sättet att Borgå stifts biskop, *Björn Vikström*, höll ett föredrag med rubriken *Hur ser man från stiftsledningens sida på väckelserörelserna?*

Eftersom biskop Björns anförande gällde väckelserörelserna fanns det möjlighet också för andra väckelserörelser att anhålla om att få sända observatörer till seminariet. Det finns ett intresse också utanför SLEF:s led varför det är på sin plats att kommentera biskopens framförande och den diskussion som det väckte.

Allmänt

Allmänt kan sägas att det är svårt att kort men tydligt säga vad man menar. Uttryck sådana som "risken finns att man blir kvar i handlingsätt och verksamhetsmodeller", "man blir kvar i gamla hjulspår och vågar inte ifrågasätta

formerna, traditioner handlingsmönster”, ”det finns en spänning mellan å ena sidan att bevara, hålla enheten, och å andra sidan förnyelse, att våga bryta upp” generaliserar. Vad saken gäller förblir oklart.

Ämbetet

Det som tilldrog sig det största intresset var ämbetet och prästvigningar. En fråga som kommit upp också i andra sammanhang, bl.a. i de interna överläggningarna mellan väckelserörelserna och folkkyrkan, är huruvida det skulle finnas möjlighet för s.k. konservativa prästkandidater att viggas för tjänst inom väckelserörelserna. Frågan ställdes nu direkt till biskopen.

Även om det finns präster med två olika syn på ämbetet så vill han inte prästviga för en förening. Enligt honom skulle vi då cementera en situation där vi har två typer av präster, att det då blir en grupp som bara finns inom föreningsvärlden eller på missionsfälten.

Det är dock ett faktum att det inom kyrkan finns prejudikat på att man kan ha flera typer av präster. Man har, av olika orsaker, vigt präster som verkat bl.a. som lärare i skolor, på missionsfälten, i missionsorganisationer, kyrkans central för det svenska arbetet och på radion. Helt nyligen prästvigdes en kvinna som är lektor i ett gymnasium och som inte har för avsikt att söka församlingstjänst. Men när det gäller dem som har den konservativa synen så går det inte att viga dem till en väckelserörelse.

Biskopen tog klart avstånd från den möjligheten. Han sade bl.a. att oberoende av vad en enskild teologiestuderande tycker, så har vi nu en kyrka där män och kvinnor kan bli prästvigda. Det är det budskap han vill ge, man bör vara be-

redd att samarbeta med alla präster. Han sade, att han skulle önska, att också de, som nu har en annan åsikt och tycker att det var ett felaktigt beslut att öppna ämbetet för kvinnor och att vår kyrka inte borde ha fattat ett sådant beslut, skulle kunna acceptera situationen. Han önskade att de, som inte vill godkänna det, ändå kunde vara så frikostiga, att man erkänner, att vi nu lever i den här verkligheten och att man inte kan sätta upp egna regler för hur vi ska leva. Därför hoppas han, att man inte omedvetet binder samvetena på det sättet att man blir stämplad om man samarbetar med kvinnliga präster eller går till nattvarden när en kvinna delar ut nattvarden. Sedan detta med "egna regler". De konservativa anser inte att det är "egna regler" utan att det är en Guds ordning de förfäktar och att man inte kan binda samvetena vid något annat än Guds ord.

Biskopens önskan, att de konservativa skulle vara så frikostiga att de accepterar kyrkomötets beslut och anpassar sig till det är problematisk — också rent andligt. Samvetet ska vara bundet av Guds ord. Om jag kommit till den övertygelsen, genom studium av Guds ord, att en kvinna inte ska inneha ämbetet eller predika så kan väl inte en biskop uppmana mig att handla mot Guds ord?! Det skulle vara det samma som att uppmana mig till olydnad mot Guds ord. (Rom 14:23). Dessutom har det inte förklarats vara villolära. Den som har en frikostig syn kan vara frikostig, men den som har en strängare syn har ytterst små möjligheter till kompromiss om samvetet ska bevaras rent. Man kan inte vara frikostig och komma emot när man inte har likvärdiga utgångspunkter. Det här har med grundproblemet att göra — synen på Guds ord.

Väckelserörelserna och framtiden

För SLEF:s del ser man med bekymmer på framtiden om det inte ges möjlighet för sådana unga män som kunde tänka sig prästvigning inom kyrkan för tjänst inom SLEF. Om SLEF håller fast vid sin syn i bibelfrågan, med ämbetsfrågan och andra frågor som konsekvens, så kommer det inte att finnas någon präst som är prästvigd inom folkkyrkan och som kunde anställas av SLEF. Problem uppstår också med tanke på samarbetet med lokalförsamlingar. Antalet församlingar som man kan ha som medarrangör när års- och missionsfester ordnas minskar och användning av församlingens utrymmen kompliceras.

Därför framhölls det både från SLEF:s och från biskopens sida att man ska fortsätta med diskussionerna och hoppas att man ska kunna komma fram till en acceptabel lösning. Väckelserörelserna har redan skrivit på ett samarbetsavtal (i egenskap av kyrkans missionsorganisationer) där man förbinder sig att följa kyrkans praxis. Den som har makten bestämmer.

Hur kunde lösningen se ut?

Vilken skulle lösningen vara? Antingen ger väckelserörelserna efter och anpassar sig steg för steg och slutligen assimileras teologiskt med kyrkan eller så strävar man till att hålla *status quo* så länge som möjligt. Vissa uttalanden av biskopen pekade i den riktningen. En annan lösning som många skulle kunna leva med är att det skapas en parallell struktur för de konservativa så att vardera parten kan leva enligt sin övertygelse inom samma yttre organisation. Som alternativ till de här lösningarna finns det lutherska frikyrkor

där man kan vara trygg och inte behöver vara rädd för överraskningar.

Bekännelsen och Bekännelseskriterierna

I diskussionen framhölls att de gammalkyrkliga trosbekännelserna har hållit sin position i sekler och varit slitstarka. Men deras position håller på att luckras upp. Man kan höra att man inte behöver omfatta allt man bekänner utan man kan läsa trosbekännelsen som poesi, som något vackert. I det här sammanhanget nämndes den bok som recenserades av *Sixten Ekstrand* i Kyrkpressen den 20.8.2015, *Marcus J. Borg: Kristendomens hjärta*. Biskopen sade att det i boken finns en hel del som inte stämmer överens med vår tro, men att man knappast kan göra mer än att ta avstånd från det.

Boken kommer att diskuteras i en paneldebatt i några prosterier i stiftet, bl.a. i Åbo, Lovisa, Ekenäs, Vasa och möjligen i Jakobstad. Biskopen betonar att Borgå stift inte har något med dessa diskussioner att göra, utan att det är utgivaren som arrangerar.

Det är dock ett försvarligt antal präster som deltar. Den som väckte saken sade klart att vi inte behöver en sådan diskussion. Biskopen ansåg dock att man bör gå i dialog och försöka visa att det här är inte sann kristendom. Man får hoppas att debattörerna med stöd av Bibeln och Bekännelseskriterierna tydligt visar på vad som är gålet i boken. Boken ges ut på *Förlag Tomas von Martens*.

I vår tid har man tonat ner bekännelsens betydelse eftersom alltför klart uttalade trossatser har en tendens att splittra. Detta har i sin tur lett till att man glömt bort trosbekännelsens funktion. Trosbekännelsen är till för att ena dem

som tror på samma sätt och samtidigt avskärma dem som inte tror på samma sätt.

Summa summarum

Nu kom det att kretsa ganska mycket kring ämbetsfrågan. Kanske av den anledningen att den är mest konkret. Det är inte bara fråga om en övertygelse utan också om ett praktiskt handlande i konsekvens med övertygelsen.

Man hoppas att den diskussion som fördes i en relativt liten grupp ska nå en vidare krets.

* * *

Anglikansk kyrka blir luthersk?

Av Otto Granlund

Ett gemensamt avtal mellan anglikanska och lutherska kyrkor, den så kallade *Borgåöverenskommelsen*, kom till år 1992. Undertecknandet av dokumentet anses av många vara en stor ekumenisk bedrift, och de kyrkor som skrivit under avtalet deklarerar att ”vi erkänner, att Guds ord rent förkunnas i alla våra kyrkor, och att dopets och nattvardens sakrament rätt förvaltas”. Som ett resultat av överenskommelsen råder nu nattvardsgemenskap mellan de nordeuropeiska anglikanska och lutherska folkkyrkorna.

Om man jämför till exempel anglikansk och luthersk nattvardsteologi finns det dock orsak att betvivla det som hävdas i överenskommelsen. För lutheraner är det omöjligt att

tumma på det faktum att brödet och vinet i nattvarden är Jesu sanna kropp och sanna blod. De anglikanska kyrkorna är som bäst oklara på den här punkten, men dessutom tar de stundvis direkt avstånd från Jesu realpresens. Till exempel Irlands anglikanska kyrka, *Church of Ireland*, hävdar i sin ordning för nattvardsfirande, att Jesu naturliga kropp inte är närvarande utan i himlen, med hänvisning till att det skulle vara omöjligt för Jesu kropp att vara på flera ställen samtidigt. Enligt den anglikanska kyrkans trettionio artiklar, som också återfinns i den engelska kyrkans allmänna bönbok, äts och dricks Jesu kropp och blod endast i andligt avseende.

Som kontrast till den förvirring som råder bland Borgågemenskapens kyrkor är det glädjande att läsa nyheter från Sydsudans anglikanska kyrka. Kyrkan ser skillnader mellan anglikansk och luthersk teologi, och har nu fått ett ökat intresse för lutherdomen.

Sydsudans anglikanska kyrka kom till för dryga tio år sedan, då den bröt sig ut ur Sudans episkopala kyrka, till stor del på grund av den sexualetiska liberaliseringen inom den Anglikanska kyrkogemenskapen. Någon tid därefter kom Martin Luthers lilla katekes att bli uppskattad inom kyrkan, vilket i sin tur har lett till större intresse för luthersk teologi i stort.

Utvecklingen inom Sydsudans anglikanska kyrka har noterats även av den finska nättidningen *Seurakuntalainen*. Enligt nätpublikationen ämnar kyrkan söka medlemskap i *International Lutheran Council* (ILC), ett internationellt samarbetsorgan för konfessionellt lutherska kyrkor. Redan nu har ett möte hållits mellan representanter för den sydsudanesiska kyrkan och den amerikanska lutherska Missourisy-noden, som är den största av ILC:s medlemskyrkor. Genom

kontakten med Missourisynoden önskar Sydsudans anglikanska kyrka få större kunskap i de lutherska bekännelse-skrifterna – något som Missourisynoden gärna vill hjälpa till med. Enligt Missourisynodens representant *Albert B. Collver* är målsättningen nu att organisera teologisk utbildning för den sydsydanesiska kyrkan.

Utvecklingen som ägt rum inom Sydsudans anglikanska kyrkan kan tas som ett positivt exempel på hur ekumenik skall bedrivas. I stället för att söka efter minsta gemensamma nämnare i relationen mellan kyrkor, är det Guds ords sanning som skall stå i centrum för ekumeniskt arbete. Endast genom ökad kunskap i och gemensam förståelse av ordet kan sann enhet växa fram mellan så väl enskilda församlingar som också större kyrkosamfund.

1. O GUDS ANDE, NU JAG BEDER / om ditt ljus här på min stig. /
Dagen skymmer, natten breder / mörka skuggor över mig.
2. LÅT MIG SE VAD MIG ÄR GIVET, / visa mig vem Kristus är: / att
hans död för mig är livet, / att han mina synder bär!
3. PÅMINN MIG ATT BLODET GÄLLER / såsom lösen för min själ, /
att Guds lag mig inte faller / och att allt är åter väl!
4. HÅLL MIG GENOM BIBELORDET / alltid kvar i dopets nåd! /
Föd min själ vid nattvardsbordet, / led mig i ditt visa råd!
5. HJÄLP MIG DU ATT TROGEN BLIVA / i den uppgift jag har fått, /
tills du mig av nåd vill giva / bland de saliga min lott!

SH 62, 1993
Text: Gustav Oberg
Melodi: Norsk folkmelodi

Betraktelse över Joh. 3:1-15

SANNERLIGEN, SANNERLIGEN SÄGER JAG DIG: OM EN MÄNNISKA INTE BLIR FÖDD AV VATTEN OCH ANDE, KAN HON INTE KOMMA IN I GUDS RIKE.

Du [Nikodemus] behöver inte rätta mig [Jesus], vill han [Jesus] säga, eller lära mig hur jag skall tala. Jag vet nog vad jag har sagt och jag säger igen, att människan måste alltså födas på nytt, annars kan hon inte komma in i Guds rike. Av det som sagts kan du nu veta, att hon inte kommer ditin av sin egen förmåga. Men jag talar inte om den kroppsliga födelsen, hur människan kommer från fader och moder, som du drömmer om då du inte förstår dig på någon annan födelse. Jag talar i stället om en annan, ny födelse av vatten och ande, ty du hör ju att jag just har förkastat födelsen av fader och moder, och i den är du och alla människor, judar eller andra, födda. Skulle människans nya födelse förstås i denna mening, så blev det ju inte annorlunda eller bättre än tidigare, om hon så föddes av moderlivet hundra gånger om. Orsaken till detta visar Kristus själv när han säger: *Det som är fött av kött, det är kött; och det som är fött av Anden, det är ande.*

Detta är två klara uttalanden. Med dem slår han ned fariséernas tanke och dröm om en kroppslig födelse och förklarar sitt påbörjade tal där han säger, att om en människa inte blir född på ett annat sätt, kan hon inte komma in i Guds rike. Med det som är fött av kött menas allt det en människa är och förmår av den mänskliga naturen, sådan den nu är alltifrån Adam. Ty kött kallas i skriften hela människan, när hon född av fader och moder kan leva, arbeta, tänka, tala och göra. Hon må då vara född när, hur ofta, av vem hon vill, och kallas jude eller hedning eller som det heter i Joh. 1:13 *vara född av blod*, varmed menas på naturligt sätt härstamma från de heliga fäderna eller vara upptagen i deras släkt genom *mans vilja* och

därför vilja räknas bland Guds folk och barn. Allt detta är ingenting annat än kött och är utan Ande. Men att vara utan ande betyder ingenting annat än att, som Kristus säger här, inte kunna komma in i Guds rike. Då är man i sina synder under Guds vrede och dömd till den eviga döden.

Detta är ju en kort och bestämd, allvarlig och förskräcklig dom över alla människor sådana de är av naturen. Här är avgjort att ingen kan bli fri från synden genom undervisning i lagen och dess gärningar (i den mån människan förmår göra dem enligt lagen), och inte heller rättfärdig inför Gud. Genom sådant förändras inte naturen utan förblir sådan den var förut. Därför kan människan inte heller komma in i Guds rike eller få det eviga livet.

Däremot säger han: *Det som är fött av Anden, det är ande.* Ande kallas det som Gud skapar i oss utöver alla naturens krafter och all mänsklig förmåga: andlig kunskap, ljus, förstånd, som han uppenbarar för oss, och genom vilket vi lär känna Gud och vända oss till honom, fatta hans nåd och hålla oss till honom o.s.v. Skall nu sådant börja och ha sin verkan i människan, måste hjärtat genom den helige Ande bli förnyat och brinnande, så att hon lär känna Guds vilja mot henne och får veta, hur hon skall få nåd och evigt liv.

Detta kan inte ske bara genom predikan av lagen och undervisning i den. Nog fordrar lagen vår gärning och lydnad, men då sådant inte finns i vår natur, utan vi bara känner motsatsen, uträttar lagen inte mer än att den - där man lärt känna den rätt - förklarar oss skyldiga och alltså dömer oss under Guds vrede och till det eviga helvetet. Och just därför måste också lagen predikas, och den är också utgiven i det syftet, att människan först skall lära sig sådant. Men för att hon inte skall bli kvar i sådan fördömelse utan även kunna hoppas på och trösta sig av Guds nåd, måste ett annat ord och en annan predikan till, och det är den helige Andes predikan och ämbete.

Den har uppenbarats och givits åt oss genom Kristus, Guds Son. [...]

[...] Kristus leder Nikodemus och visar honom på det yttre ämbetet i sin kyrka, predikan och dopet, när han säger att människan måste födas på nytt av vatten och Anden. Ty han talar här om det ämbete som Johannes döparen hade börjat i egenskap av Kristi förelöpare och tjänare, och detta hade fariséerna och Nikodemus sett och kände väl till. Han vill nu hänvisa honom till detta ämbete och därigenom bekräfta Johannes' predikan och dop, så att detta ämbete skall gälla som förordnat av Gud, för att man genom det skall bli född på nytt. Å andra sidan kan ingen komma till himmelen som inte tar emot det eller som föraktar det.

Det är som om han ville säga: Just det ämbete och dop som Johannes döpte med, och som ni fariséer inte ville ta emot så att ni lät er bestraffas av honom, utan ni stötte er på den som på en ny, oerhörd predikan mot er lags helighet, just desamma måste ni ta emot om ni alls vill se Guds rike. Och här skall inte era tvagningar, reningar, offer, gudstjänst och helighet enligt Mose och lagen alls hjälpa eller stötta er. Endast genom detta ämbete som predikat om mig och döper till mig, som Johannes gjorde, skall ni kunna komma in i Guds rike och bli saliga och inte genom något annat.

Detta ämbete prisar Kristus här på det sättet, att han kallar det för den helige Andes ämbete och verk, som föder människan på nytt. Det är alltså inte bara ett vattendop, utan den helige Ande är också närvarande där. Den som därför döps på detta sätt, han är inte enbart döpt med vatten utan också av den helige Ande. Men det kan inte sägas om andra vattenbad och dop, som det judiska badandet och tvättandet med alla tillhörande ceremonier. Annars hade ett nytt dop inte varit nödvändigt. Inte heller hade Kristus kunnat säga att det förutom Mose lag och gudstjänst måste finnas något annat, genom

vilket människan skall födas på nytt av Anden, just därför att Anden ännu inte var given eller verkade vid alla de andra tvagningarna.

Alltså visar han här att det inte finns något annat verk eller medel som föder människan på nytt och för henne in i Guds rike än predikoämbetet och dopet samt den helige Ande, som är bunden vid detta ämbete och verkar i människans hjärta endast genom detta. Ty Kristus talar inte om en Ande som skulle vara fördold och inte kunna bli känd. Han talar inte om den helige Ande som existerar som person endast i sitt gudomsväsen, i och för sig, och utan förmedling. Han talar om en Ande som uppenbarar sig i ett yttre ämbete, där man kan höra och se honom: i det evangeliska predikoämbetet och i sakramenten. Ty Gud vill inte handla med Anden på ett fördolt och hemligt sätt eller göra något särskilt med var och en för sig. Då kunde ju ingen veta eller bli viss om var, eller hur han skulle söka eller träffa den helige Ande. Men Gud har i stället bestämt, att den helige Ande skall vara uppenbar för människorna i ordet och sakramenten och verka genom ett sådant yttre ämbete. Så skall man veta, att det som sker där, det sker i sanning genom den helige Ande.

Martin Luther

Heliga Trefaldighets söndag.

Kyrkopostillan (Sommardelen, 1987), s. 60-61, 62-63.

REDAKTÖR: Markus Saarinen, Koppövägen 43, B 7, 64100 Kristinestad, Finland. Tel. +358(0)50-358 9797. E-post: marksaar@gmail.com.

ANSVARIG UTGIVARE: Kristian Norrback, Ginstigen 171, 66100 Malax, Finland. Tel. +358(0)50-919 5704.
E-post: kijana@mbnet.fi.

REDAKTIONELLA MEDARBETARE: Tord Carlström (Sannäs), Jan-Erik Back (Korsholm), Thor Hemming (Malax), Lars Lövdahl (Kristinestad) och Tom Lövdahl (Lappfjärd).

LUTHERLÄSARENS WEBADRESS:
www.lutherlasaren.net

DISTRIBUTION: Holger Lövdahl, Södra Lappfjärdsvägen 159, 64300 Lappfjärd, Finland. Tel. +358(0)6-222 1428. E-post: tom.lovdahl@fimnet.fi

BOKLÄDANS KONTAKTUPPGIFTER: Bror-Erik Wikström,
Bölevägen 124, 64240 Böle, Finland. Tel. +358(0)6-225 8144.
Närpes Sparbank, IBAN: FI06 4963 1020 0234 74
BIC: ITELFIHH

LUTHERLÄSARENS BANKKONTO i Finland är Nordea, Kristinestad.
IBAN: FI08 2026 1800 0072 90.
BIC: NDEAFIHH

Inom Sverige används kontonr. 8420-2.1442032064
Om pengar sänds från utlandet till Sverige:
IBAN: SE93 8000 0842 0214 4203 2064
BIC: SWEDSESS

Avsändare:

Lutherläsaren, distribution
Holger Lövdahl
Södra Lappfjärdsvägen 159,
64300 Lappfjärd,
Finland

Fastän djävulen och hans anhang med all makt, med våld, vishet och konst har ställt sig mot denna tro [dvs. den kristna, LL:s anm.] och ännu i dag ingen ände är på partier och sekter, som alla siktar på densamma, så har den dock bestått och skall allt fragment bestå intill världens ände. Vi har något litet stävjat sakraments-svärmarna och vederdöparna. Men det skall inte slå fel, att djävulen kommer att väcka upp andra stormvindar. Men det skall dock inte lyckas honom. Förfölja oss, det kan han göra. Men vår tro skall friskt gå igenom, liksom en stark vagn går genom ett djupt träsk. Smutsen stänker väl upp på vagnen och gyttjan fastnar vid hjulen, men vagnen går dock därigenom och låter inte hindra sig. Så förhåller det sig också med den kristna tron. All djävulens stinkande orenlighet hänger sig fast därvid, som också Kristus och apostlarna har förkunnat oss, att nämligen mycken förargelse skall komma. Men den kristna tron bryter sig dock igenom och består. [...]

Det är väl sant att Fadern, Sonen och den helige Ande är skilda personer, så att Arius visserligen efter förnuftet skulle kunna säga: Sonen, Kristus, är inte Gud utan endast människa; och kättaren skulle kunna säga: Den helige Ande är inte Gud utan en skapad varelse. Men hur vitt skilda personerna än är, så kommer de dock här i gudomlig makt och ära åter tillsammans, så att liksom Fadern uppväcker de döda och gör dem levande, så uppväcker också Sonen de döda och gör dem levande. Den helige Ande uppväcker även de döda och gör dem levande. Och liksom Fadern tillbedes och äras, så blir också Sonen tillbedd och ärad, och den helige Ande blir tillbedd och ärad tillika med Fadern och Sonen. Så framställer också aposteln Paulus ett tretal, genom att skilja det gudomliga väsendets personer ifrån varandra, och för dock alla tre personerna åter tillsammans och sammanfattar dem i ett, när han i Rom. 11:36 säger: *Av honom och genom honom och till honom är alla ting. Honom vare ära i evighet.*

Även vår text antyder en stor åtskillnad personerna emellan. Fadern talar ur skyn. Sonen står där och beder och den helige Ande överskyddar lärjungarna. Dock måste jag enligt den kristna tron åter sammanföra de tre personerna och säga, att dessa tre, Fadern, Sonen och den helige Ande är ett enda, odelbart gudomligt väsende. Skillnaden personerna emellan är stor. Fadern talar om Sonen. Sonen hör Fadern tala, den helige Ande svävar inte över rösten utan över Kristus och över lärjungarna. Röst, Son och sky, dessa tre är vitt åtskilda. Dock säger jag i överensstämmelse med den kristna tron, att dessa tre personer, Fadern, Sonen och den helige Ande, är en enda Gud och lika i makt, ära och majestät.

Martin Luther

Över Luk. 9:28-36, på Kristi förklaringsdag.
Kyrkopostillan (Sommardelen, 1987), s. 180-181, 184.